

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและ
พนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ (กรณี que ที่ปรึกษาธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย)

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.) ได้มีหนังสือ ที่ ธอท.กม.๔๙๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ หรือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ได้มีบันทึกสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ เลขที่ กค ๐๘๐๓.๒/๖๐๓ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึง ธอท. แจ้งผลการวินิจฉัย กรณีคณะที่ปรึกษาธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยให้ทราบว่า คณะที่ปรึกษาธนาคารฯ ถือเป็น “พนักงาน” ตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ เนื่องจากนิยามคำว่า “พนักงาน” ตามพระราชบัญญัตินี้มีความหมายรวมถึง ที่ปรึกษาคณะกรรมการด้วย และโดยที่คณะที่ปรึกษาธนาคารฯ ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยฯ นั้น มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จึงเข้าข่ายมีสถานะเป็นที่ปรึกษา และถือเป็น “พนักงาน” ประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ

ธอท. พิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับความเห็นดังกล่าวของ สคร. โดยเห็นว่า แม้พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๕ จะบัญญัติให้คณะที่ปรึกษาธนาคารฯ มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการธนาคารฯ โดยชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามถ้อยคำในบทนิยามของ “พนักงาน” ในพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ ซึ่งกำหนดให้รวมถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ในลักษณะเป็นที่ปรึกษาดูแลก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ ที่บัญญัติให้บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ ในฐานะ “พนักงาน” ด้วยนั้นก็เพื่อมิให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่จะทำให้หน่วยงานใช้เป็นช่องทางในการจ้างบุคคลซึ่งอาจไม่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดเข้ามาทำหน้าที่ในลักษณะที่มีการบริหารจัดการหน่วยงานนั้นโดยหลบเลี่ยงไปเรียกว่า “ที่ปรึกษา” แทน ด้วยเหตุนี้ ธอท. จึงเห็นว่า หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าในกรณีที่คณะที่ปรึกษาธนาคารฯ แม้จะเรียกว่า “ที่ปรึกษา” และมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการธนาคารฯ และบุคลากรอื่น ๆ ของ ธอท. ก็ตาม แต่หากมิได้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการหรือมีอำนาจแทรกแซงการบริหารแล้ว ก็ไม่อาจถือเป็น “พนักงาน” ของ ธอท.

ในการนี้ เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลคณะที่ปรึกษาด้านศาสนา ในต่างประเทศ เห็นว่า คณะที่ปรึกษาด้านศาสนามีอำนาจหน้าที่หลักในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับศาสนา เพื่อให้การประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินอิสลามเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ สถาบันการเงินอิสลามมีความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นจากความเสี่ยงปกติที่สถาบันการเงินทั่วไปมีอยู่คือ ความเสี่ยงด้านหลักศาสนาอิสลามหรือชะรีอะฮ์ (Shariah Compliance Risk) (สถาบันการเงินทั่วไปมีความเสี่ยงหลัก เช่น ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operation Risk) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk) ความเสี่ยงด้านการตลาด (Market Risk) ความเสี่ยงด้านความน่าเชื่อถือทางการเงิน (Credit Risk) และความเสี่ยงด้านกฎหมาย (Legal Risk)) ซึ่งหากสถาบันการเงินอิสลามมิได้ใช้ความระมัดระวังในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามหลักศาสนาอิสลามจะทำให้เกิดความเสียหายด้านชื่อเสียง (Reputation Risk) และอาจทำให้ไม่สามารถเรียกหรือรับเงินที่ได้จากการทำธุรกรรมที่ไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามนั้นได้ สถาบันการเงินอิสลามจึงมีความจำเป็นอยู่ในตัวเองที่จะต้องมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลให้การดำเนินธุรกรรมเป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งโดยปกติผู้ที่มีอำนาจหลักได้แก่คณะที่ปรึกษาด้านศาสนา (Shariah Committee) อีกทั้งโดยหลักแล้วคณะที่ปรึกษาดังกล่าวจะต้องรายงานตรงต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินอิสลามนั่นเองเพื่อให้คณะที่ปรึกษาด้านศาสนามีความเป็นอิสระ ดังนั้น จึงเข้าใจว่าการที่พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยฯ บัญญัติให้ต้องมีการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาธนาคารฯ ซึ่งให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการธนาคารฯ ก็เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการประกอบธุรกิจของ ธอท. ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามซึ่งเป็นไปตามหลักปฏิบัติสากลทั่วไป นอกจากนี้ ตามข้อเท็จจริงข้างต้นจะเห็นได้ว่า คณะที่ปรึกษาธนาคารฯ มีอำนาจหน้าที่และบทบาทเพียงการให้คำปรึกษาในด้านหลักศาสนาอิสลามเท่านั้น มิได้แทรกแซงด้านการบริหารแต่อย่างใด ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะที่ปรึกษาด้านศาสนาในประเทศอังกฤษและมาเลเซีย ถือได้ว่ามิได้มีอำนาจบริหารจัดการเช่นกัน ธอท. จึงเห็นว่าคณะที่ปรึกษาธนาคารไม่น่าตกอยู่ภายในคำนิยามว่า “พนักงาน” ในพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ

ธอท. จึงขอหารือว่า ที่ปรึกษาในคณะที่ปรึกษาธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ถือเป็น “พนักงาน” ตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหารือของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) และผู้แทนธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ข้อหารือนี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าที่ปรึกษาธนาคารฯ ตามมาตรา ๓๒^๑ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ จะต้องมิคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่ และมีความเห็นว่า

^๑ มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะที่ปรึกษาธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย ประธานที่ปรึกษา และที่ปรึกษาอื่นอีกไม่เกินสี่คน มีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของธนาคาร เพื่อให้การประกอบธุรกิจของธนาคารไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม

ภายหลังจากการเพิ่มทุนของ ธอท. เพื่อระดมทุนสำหรับใช้ในการบริหารกิจการของธนาคารตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ทำให้ ธอท. มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ คือ กระทรวงการคลัง ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) โดยมีสัดส่วนการถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายแล้วของธนาคาร ธอท. จึงเป็นรัฐวิสาหกิจตามนิยามคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ตามมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ ธอท. จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้วยนอกจากกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะแล้ว^๓

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า ที่ปรึกษาธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จะต้องมีความสัมพันธ์และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้วยหรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับคณะที่ปรึกษาธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยไว้เป็นการเฉพาะในหมวด ๕ โดยบัญญัติให้คณะกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยเป็นผู้แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยซึ่งประกอบด้วยประธานที่ปรึกษา และที่ปรึกษาอื่น^๔ อีกไม่เกินสี่คน มีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการธนาคารฯ เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของธนาคาร เพื่อให้การประกอบธุรกิจของ ธอท. ไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม^๕ คณะที่ปรึกษาธนาคารฯ จึงมีความสำคัญและเป็นตำแหน่งที่กำหนดขึ้นในโครงสร้างองค์กร ธอท. โดยผลของพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยฯ คณะที่ปรึกษาธนาคารฯ จึงไม่อาจแต่งตั้งหรือได้มาโดยวิธีการอื่นใดได้

^๒ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า

(๑) องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล หรือกิจการของรัฐตามกฎหมายที่จัดตั้งกิจการนั้น และหมายความรวมถึงหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของแต่ไม่รวมถึงองค์การหรือกิจการ ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อสงเคราะห์หรือส่งเสริมการใด ๆ ที่มีใช้ธุรกิจ

(๒) บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวง ทบวงกรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า และหรือรัฐวิสาหกิจตาม (๑) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ หรือ

(๓) บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวง ทบวงกรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า และหรือรัฐวิสาหกิจตาม (๑) และหรือ (๒) มีทุนรวมอยู่ด้วยถึงสองในสาม

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการหรือที่ปรึกษารัฐวิสาหกิจของบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๒๘๘ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๖ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๒๓๘/๒๕๔๖)

^๔ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ที่ปรึกษา” หมายความว่า ที่ปรึกษาธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

สำหรับพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ นั้นมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ สถานะและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ โดยแยกสถานะของบุคคลดังกล่าวออกจากกันอย่างชัดเจน โดยที่ไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดให้ที่ปรึกษาคณะกรรมการต้องมีอำนาจบริหารจัดการหรือมีอำนาจแทรกแซงการบริหาร เนื่องจากอำนาจในการบริหารกิจการของรัฐวิสาหกิจโดยอ้อมเป็นไปตามที่กฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กรณีของ ธอท. ที่กำหนดให้ผู้จัดการธนาคารมีอำนาจในการบริหารจัดการกิจการของธนาคารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของธนาคารและเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการธนาคาร^๖ โดยผู้จัดการธนาคารเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของธนาคาร และเป็นผู้แทนของธนาคารในกิจการของธนาคารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก^๗ ถ้อยคำว่า “ที่ปรึกษาคณะกรรมการ” ในนิยามของคำว่า “พนักงาน” ตามมาตรา ๔^๘ แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงมีความหมายเป็นการทั่วไป กล่าวคือ เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีหน้าที่ให้ความเห็น คำแนะนำ หรือคำปรึกษาแก่คณะกรรมการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ขององค์กร และโดยที่บทนิยามที่ใช้ในกฎหมายโดยอ้อมมีความหมายใช้เฉพาะในกฎหมายเรื่องนั้นเท่านั้น เว้นแต่ในกฎหมายนั้นเองจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ให้นำไปใช้บังคับแก่กฎหมายอื่นด้วย ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ ได้นิยามคำว่า “พนักงาน”^๙ ให้หมายความรวมถึงที่ปรึกษาคณะกรรมการ ที่ปรึกษารัฐวิสาหกิจ เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ หรือบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน แต่เรียกชื่ออย่างอื่นในรัฐวิสาหกิจด้วย เมื่อคณะที่ปรึกษาธนาคารฯ มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและ

^๖ มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้จัดการหนึ่งคนซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงินการธนาคารหรือด้านอื่นอันเป็นประโยชน์แก่กิจการของธนาคาร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของธนาคารและให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการคนใดเป็นผู้จัดการก็ได้

ให้ผู้จัดการได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะกรรมการกำหนด

^๗ มาตรา ๒๘ ให้ผู้จัดการเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของธนาคารทุกตำแหน่ง

ในกิจการของธนาคารที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้จัดการเป็นผู้แทนของธนาคาร และเพื่อการนี้ผู้จัดการจะมอบอำนาจให้ตัวแทนหรือบุคคลใดกระทำการเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

^๘ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ และให้รวมถึงตลอดถึงที่ปรึกษาคณะกรรมการ ที่ปรึกษารัฐวิสาหกิจ เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ หรือบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน แต่เรียกชื่ออย่างอื่นในรัฐวิสาหกิจด้วย ทั้งนี้ ให้ใช้เฉพาะเพื่อการกำหนดคุณสมบัติมาตรฐานและการพ้นจากตำแหน่งเท่านั้น

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

คำแนะนำแก่คณะกรรมการธนาคารฯ อันเป็นกลไกหนึ่งในการสนับสนุนการดำเนินการของ ธอท. ที่ปรึกษาธนาคารฯ จึงเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการและเป็นพนักงานตามความหมายและนัยแห่งนิยามดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจนั้นแล้ว ยังต้องนำคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามสำหรับพนักงานของรัฐวิสาหกิจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ มาใช้บังคับอีกด้วย^{๑๑}

อนึ่ง การที่ที่ปรึกษาธนาคารฯ ถือเป็นพนักงานในกรณีนี้ย่อมใช้เฉพาะในความหมายของพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดคุณสมบัติมาตรฐานและการพ้นจากตำแหน่งเท่านั้น ไม่อาจนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นหรือเป็นความหมายในกฎหมายอื่นได้

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๖

^{๑๐} มาตรา ๙ พนักงานของรัฐวิสาหกิจ นอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ แล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์

(๓) สามารถทำงานให้แก่รัฐวิสาหกิจนั้นได้เต็มเวลา

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๕) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษ

สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือพ้นโทษหรือพ้นระยะเวลาการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ แล้วแต่กรณี เกินห้าปี

(๕/๑) ไม่เป็นบุคคลลึกลับหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๕/๒) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๖) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ รวมทั้งข้าราชการการเมือง ลูกจ้างของกระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่า พนักงานส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือสภากรุงเทพมหานครและผู้บริหารท้องถิ่น

(๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

(๘) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากงาน เพราะทุจริตต่อหน้าที่

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานชาวต่างประเทศซึ่งรัฐวิสาหกิจมีความจำเป็นต้องจ้างตามลักษณะงานของรัฐวิสาหกิจนั้น

ความใน (๓) มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานที่เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ ที่ปรึกษาารัฐวิสาหกิจ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ

^{๑๑} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ตำแหน่งที่ปรึกษาทิตติมศักดิ์ของบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๓๔๖ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๗ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๑๗๕/๒๕๔๗)